

subjektive beskrivelser av motparten. Slik utsagn er kun egnet til en vurdering af kilden selv, for eksempel dens behov for å mistenkeliggjøre motparten.

3) Martens analyse er primært empirisk orientert - og lykkes i sitt forsett på dette punkt, men hans bidrag til den teoretiske debatt om de indre processer i organisasjoner av denne typen er meget beskjedent. Hans forsøk på å knytte fremstillingen i noen grad til en bestemt beslutningsmodell ("garbagecan"-modellen utviklet av Cyert, March og Olsen) er ikke vellykket. Beskrivelsen av modellen (s. 113-114) er altfor kortfattet og generell til å gi grunnlag for empirisk analyse. Det er trolig også grunnen til at modellen utnyttes på en meget tilfeldig måte i den videre fremstilling.

Disse svakheter til tross, er jeg ikke i tvil om at Martens bok vil forsvare en plass som en av grunnbøkene i fremtidige studier av EF-striden i Danmark og Norge.

Helge Ole Bergesen

Erik Helmer Pedersen, Landbruksrådet som erhvervspolitisk toporgan 1919-33, Studier i de danske landbrugsorganisationers historie, Landbohistoriske skrifter 6, København: Landbrugshistorisk Selskab, 1979, 667 s. 165,00 kr.

Det må nødvendigvis påkalde sig opmærksomhed hos politologer, når der i historieforskningen anvendes teorier og begrebsapparater hentet fra politologien. Når der som i det foreliggende tilfælde desuden er tale om en afhandling, der må siges at behandle en ganske central problemstilling for forståelsen af udviklingen i dansk politik i perioden 1919 til 1933, nemlig udviklingen i landbrugsorganisationernes rolle og funktion i det nævnte tidsrum, bliver interessen naturligvis ikke mindre.

Når man som politolog skal vurdere resultaterne af en historieforskning, hvori der eksplicit er blevet anvendt teorielementer fra politologien, rejser der sig imidlertid det problem, at man ikke med rimelighed kan forvente en detaljeret fremstilling af disse teorielementer og deres gyldighedsområde. For historikeren har den teoretiske side af sagen ikke været hovedsigtet. Alligevel må man kunne konstatere, at en anvendelse af politologiske begreber og teorielementer inden for historieforskningen stiller ganske særlige krav til historikerne. Ligesom politologer ikke ved empiriske undersøgelser kan sætte sig ud over de historiske data og de metodiske problemer, der måtte være forbundet med deres anvendelse, kan historikere ikke sætte sig ud over de politologiske teoriers eller teorielementers gyldighedsområde og bærekraft. Det afgørende for en politolog i sin vurdering af historiske forskningsresultater fremkommet blandt andet

subjektive beskrivelser av motparten. Slik utsagn er kun egnet til en vurdering af kilden selv, for eksempel dens behov for å mistenkeliggjøre motparten.

3) Martens analyse er primært empirisk orientert - og lykkes i sitt forsett på dette punkt, men hans bidrag til den teoretiske debatt om de indre processer i organisasjoner av denne typen er meget beskjedent. Hans forsøk på å knytte fremstillingen i noen grad til en bestemt beslutningsmodell ("garbagecan"-modellen utviklet av Cyert, March og Olsen) er ikke vellykket. Beskrivelsen av modellen (s. 113-114) er altfor kortfattet og generell til å gi grunnlag for empirisk analyse. Det er trolig også grunnen til at modellen utnyttes på en meget tilfeldig måte i den videre fremstilling.

Disse svakheter til tross, er jeg ikke i tvil om at Martens bok vil forsvare en plass som en av grunnbøkene i fremtidige studier av EF-striden i Danmark og Norge.

Helge Ole Bergesen

Erik Helmer Pedersen, Landbruksrådet som erhvervspolitisk toporgan 1919-33, Studier i de danske landbrugsorganisationers historie, Landbohistoriske skrifter 6, København: Landbrugshistorisk Selskab, 1979, 667 s. 165,00 kr.

Det må nødvendigvis påkalde sig opmærksomhed hos politologer, når der i historieforskningen anvendes teorier og begrebsapparater hentet fra politologien. Når der som i det foreliggende tilfælde desuden er tale om en afhandling, der må siges at behandle en ganske central problemstilling for forståelsen af udviklingen i dansk politik i perioden 1919 til 1933, nemlig udviklingen i landbrugsorganisationernes rolle og funktion i det nævnte tidsrum, bliver interessen naturligvis ikke mindre.

Når man som politolog skal vurdere resultaterne af en historieforskning, hvori der eksplicit er blevet anvendt teorielementer fra politologien, rejser der sig imidlertid det problem, at man ikke med rimelighed kan forvente en detaljeret fremstilling af disse teorielementer og deres gyldighedsområde. For historikeren har den teoretiske side af sagen ikke været hovedsigtet. Alligevel må man kunne konstatere, at en anvendelse af politologiske begreber og teorielementer inden for historieforskningen stiller ganske særlige krav til historikerne. Ligesom politologer ikke ved empiriske undersøgelser kan sætte sig ud over de historiske data og de metodiske problemer, der måtte være forbundet med deres anvendelse, kan historikere ikke sætte sig ud over de politologiske teoriers eller teorielementers gyldighedsområde og bærekraft. Det afgørende for en politolog i sin vurdering af historiske forskningsresultater fremkommet blandt andet

gennem anvendelse af politologiske teorier må derfor være, hvorledes disse begrebers anvendelse har influeret på den pågældende historikers dom.

Hovedkonklusionen på Helmer Pedersens afhandling, der har dannet basis for erhvervelsen af den filosofiske doktorgrad ved Københavns Universitet, er, at Landbrugsrådet gennem sin "stivnakkede fastholden ved den landbrugsliberale filosofi" gennem 1920'erne må bære sin del af ansvaret for, at 1930'ernes krise ramte dansk landbrug så hårdt, som den gjorde. Helt konkret burde Landbrugsrådet efter forfatterens mening i 1929 være gået aktivt ind i nogle forhandlinger om regulering af kvægekseporten til det tyske marked, idet en imødekommenhed på dette punkt ville have betydet, at 1930'ernes krise for landbruget var forløbet anderledes. Man hang for længe fast i ideologiske doktriner og så derfor ikke i tide de nye tendenser. Det gjorde man først i 1930'erne, hvor man bevægede sig ind i et vidtforgrenet landbrugsinterventionistisk system, der betød en styrkelse af landbrugsorganisationerne i den politiske proces.

Det er imidlertid i høj grad et spørgsmål, hvorvidt denne konklusion er rimelig, hvilket leder tilbage til forfatterens anvendelse af forskellige politologiske teorier og begreber. Helt konkret er der tale om forholdet mellem pressionsgruppe-opfattelsen og korporatisme-opfattelsen i studiet af interesseorganisationernes aktivitet i det politiske system, men også til en vis grad hans opfattelse af interessebegrebet, magtanalyse, samt ikke mindst spørgsmålet om det rimelige i at operere med en rationel adfærds-model inden for samfundsvidenskaberne og specielt inden for organisationsteorien.

Det er umiddelbart påskønnelsesværdigt, at Helmer Pedersen i sin analyse af Landbrugsrådet og landbrugsorganisationerne i den nævnte periode forsøger at lægge sig tæt op til diskussionen mellem de to opfattelser af studiet af interesseorganisationernes aktivitet - pressionsgruppe-opfattelsen og korporatisme-opfattelsen. Problemet er imidlertid, at han tilsyneladende ikke helt har forstået disse to opfattelsers gyldighedsområde, hvilket må siges at have haft en afgørende indflydelse på hans resultater.

Han ser ikke uenigheden mellem de to opfattelser som særlig stor, men mener tværtimod, at de såvel teoretisk som forskningspraktisk betragtet ligger i direkte forlængelse af hinanden. Han mener, der er tale om en historisk udvikling, hvor en organisation starter med at være en pressionsgruppe uden for det politiske system og ender med at være dybt sammenflettet med de forskellige politiske myndigheder. Dette kan meget vel være tilfældet, men ved at fokusere på den historiske udvikling overses det, at der kræves en række nødvendige ydre og indre forudsætninger for at denne udvikling kan finde sted. Der findes således samfund på samme udviklingstrin som det danske, hvor denne udvikling ikke har fundet sted, ligesom der i Danmark kan nævnes adskillige organisationstyper, der ikke

har gennemløbet denne udvikling. Det bliver problematisk at studere et skifte i organisationernes rolle og funktion, hvis ikke de nødvendige forudsætninger er tilstede, ligesom det ikke giver mening at studere denne ændring, hvis selve systemet gennem hele den relevante periode er præget af stærke korporative strukturer. Dette problem synes forfatteren helt at overse.

Det fremgår således af afhandlingen, at landbrugsorganisationerne gennem 1920'erne sidder i en meget central position i forhold til hele den landbrugspolitiske beslutningsproces, ja, nogle gange har forfatteren faktisk svært ved at skelne Landbrugsministeriet fra Landbrugsrådet og organisationerne omkring det. Det vises også, hvorledes Madsen-Mygdal tog sin politik med fra Landbrugsrådet over i Landbrugsministeriet, og hvorledes landbruget afgørende influerede på Venstres valgoplæg og senere politik i 1926. Først i 1932 var de nødvendige ydre og indre forudsætninger til stede for at man kunne forlade den landbrugsliberalistiske linie og gå ind i et reguleret afsætningssystem.

Når problemet om forholdet mellem de to opfattelser af studiet af interesseorganisationer bliver centralt skyldes det, at de i afhandlingen kombineres med en ganske håndfast opfattelse af, at organisationer handler på grundlag af rationelle valg, og alt hvad der forhindrer et - efter forfatterens mening - rationelt valg, betragtes som forstyrrende faktorer. Det vil sige, at ideologisk bestemte holdninger og præferencer, historiske traditioner og erfaringer, samt det usikkerhedsmoment, der nødvendigvis må være i samtiden, betragtes som forstyrrende elementer. Dette medfører en tendens til i vurderingerne af begivenhedernes forløb at lægge større vægt på, hvorledes de involverede personer og organisationer burde have handlet, end på hvorledes de faktisk handlede!

Det går således gennem afhandlingen som en rød tråd, at landbrugets tilbagevenden til liberalistiske forhold i 1920'erne var til skade for erhvervet, og at man i stedet burde have forblevet i et reguleret system. Dette betyder, at specielt karakteristikken af Th. Madsen-Mygdal som en dogmatisk og politisk tonedøv nej-siger, der kun lejlighedsvis genkaldte sig de politiske realiteter, må forekomme urimelig, al den stund han faktisk fik store dele af sine tanker gennemført. Så kan man være enig eller uenig i disse, men det er en anden sag. Der kunne nævnes tilsvarende eksempler på karakteristikken af andre personer, og afhandlingen udmærker sig iøvrigt ved et metaforisk sprog, som for en historiker virker meget utraditionelt, og som ikke i alle tilfælde medvirker til at fremme forståelsen.

Mens afhandlingens resultater i afgørende grad er præget af en ikke særlig hensigtsmæssig anvendelse af forholdet mellem pressionsgruppe-opfattelsen og korporatisme-opfattelsen kombineret med en ganske håndfast anvendelse af begrebet rationel adfærd, bliver det tilbagestående problem, at afhandlingen ikke desto

mindre synes at vise, at Landbrugsrådet i den pågældende periode næppe kan betragtes som et erhvervspolitisk toporgan. Medlemsorganisationerne, og ganske særlig landboforeningerne, var de afgørende.

Med afhandlingen er der uden tvivl føjet meget nyt til vor viden om den pågældende periodes historie, men der kan ikke siges at være ydet noget bidrag herudover til organisationsforskningen, ligesom de afgørende vurderinger forekommer meget tvivlsomme.

Jacob A. Buksti

Udvalget vedrørende arbejdsløshedsforskning, Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd, Arbejdsløshedsforskning i Danmark efter 1970, København, november 1978. 89 s. inkl. bilag.

I juni 1978 besluttede SSF at opprioritere forskningen omkring arbejdsløsheden, og til den ende øgedes ressourcerne til et tidligere nedsat udvalg.

Opgaven for dette udvalg var blandt andet 1) at udarbejde en indledende teoretisk gennemgang af arbejdsløshedsproblematikken, 2) at foretage en gennemgang af dansk arbejdsløshedsforskning siden 1970, inklusive den igangværende og planlagte, og 3) at pege på planlagte projekter, der burde opprioriteres, og på udkkkede områder, hvor det var væsentligt at iværksætte projekter. - Den her omtalte rapport er den endelige redegørelse fra udvalget.

I hovedtræk indeholder redegørelsen afsnit om 1) teoretiske og metodiske problemstillinger i arbejdsløshedsforskningen; 2) afsluttet og igangværende forskning omkring arbejdsløshed, struktureret på samme måde som det teoretiske afsnit; 3) forskningsplaner, hvor specielt Fagbevægelsens Forskningsråds meget omfattende, men endnu ikke særligt specificerede projekt omtales; 4) forskningsbehov og i relation hertil en samlende og fremadrettet konklusion; 5) litteraturlister over især dansk arbejdsløshedsforskning; og 6) bilag over igangværende og planlagte projekter, opdelt efter institutioner. - Her skal specielt de to første afsnit omtales.

Redegørelsen over teoretiske og metodiske problemstillinger i arbejdsløshedsforskningen er selektiv både mht. emneområder og (især) med henvisninger til udenlandsk litteratur (også samlet i en selvstændig litteraturliste).

Alligevel fremgår det klart, at forståelsen af den samlede arbejdsløshedsproblematik heldigvis er bred. De teoretiske og metodiske problemstillinger behandles således ud fra denne inddeling: 1) definition, klassifikation og måling af arbejdsløshed; 2) arbejdsløshedens omfang, fordeling og udvikling; 3) arbejdsløshed i makro-økonomisk sammenhæng; 4) arbejdsløshedens konsekvenser; 5) foran-